

NACHLEBEN.

TOTES LES
IMATGES SÓN
PINTURES
POSSIBLES

Comissariat / Comisariado / Curatorship:
ES BALUARD MUSEU

Planta 0. Espai B

Del 2 de juliol de 2025
al 4 de gener de 2026

ÍNDEX

• Glossari	Pàg. 5
• Presentació	Pàg. 8
• Com la pintura s'ha apropiat de recursos audiovisuals	Pàg. 11
• Com la fotografia s'ha apropiat de recursos pictòrics	Pàg. 21
• Convivència de pintura i fotografia	Pàg. 29
• Art conceptual	Pàg. 35
• Títols originals de les obres	Pàg. 41

GLOSSARI

Durant la lectura d'aquesta guia trobareu paraules i conceptes marcats en negreta. En aquest glossari s'expliquen de forma breu.

Arquitectura utòpica

És un corrent arquitectònic i artístic que cerca la perfecció. Els seus dissenys es basen en espais ideals, pensats per ser millors que els actuals. Tot i això, són molt difícils de construir. La majoria només arriben a ser dibuixos o projectes sobre el paper.

Art conceptual

És una forma d'art on el més important és la idea que es vol transmetre. És més important el missatge i la reflexió que l'aspecte visual de l'obra.

Per exemple, un artista conceptual pot crear una obra escrivint una sola paraula a una paret o utilitzant objectes del dia a dia. Això obliga l'espectador a pensar, a cercar un significat.

Bodegó

És un gènere de pintura que representa diferents objectes. Poden ser objectes naturals com animals morts, flors, aliments, roques o copinyes. Però també objectes fets per l'home com utensilis de cuina, llibres o monedes.

Enquadrament contrapicat

És un recurs que s'utilitza al cinema per fer que una persona o objecte sembli més gran, més fort o més poderós. La càmera es col·loca a baix i mirant cap amunt. És com si miréssim a una persona o un objecte des del terra.

Identitat

És la manera com una persona o un grup es defineix a si mateix. És com el conjunt d'elements que ens fan únics: la nostra personalitat, creences, valors, experiències, cultura o llengua. Podem dir que la identitat és una combinació de les influències que rebem i les decisions que prenem per construir qui som.

Nachleben

És una paraula d'origen alemany que vol dir "vida posterior". A l'àmbit cultural s'utilitza per definir les idees o les expressions artístiques que perduren en el temps. És a dir, que sobreviuen més enllà del moment històric en què van aparèixer.

El concepte de Nachleben té el seu origen en 2 grans pensadors alemanys de principis de segle XX (20): Walter Benjamin i Aby Warburg.

Serigrafia

És una tècnica que serveix per estampar dibuixos o imatges sobre superfícies com tela, paper o fusta. També se la coneix com estampació. Per fer-la, s'utilitza una malla fina i una plantilla amb la forma del dibuix. La tinta es fa passar per la malla, però només travessa les parts obertes de la plantilla. D'aquesta manera, el dibuix queda imprès sobre la superfície.

Tenebrisme

És un estil pictòric propi del Barroc. Es reconeix per l'ús d'una il·luminació molt intensa, que crea un fort contrast entre zones de llum i d'ombra. Aquest efecte dona als quadres una atmosfera dramàtica i misteriosa.

PRESENTACIÓ

Nachleben. Totes les imatges són pintures possibles

és una exposició que vol contribuir a la comprensió de la història de l'art recent i en especial de la pintura.

Es considera la segona part de l'exposició Nachleben. La pintura com a art conceptual, que es va exposar a Es Baluard Museu entre el 31 de gener i el 6 de juliol de 2025, i vol donar resposta a una sèrie de qüestions:

- Per què la pintura és la forma d'art més conceptual de totes?
- Per què qualsevol imatge pot ser una pintura?
- Per què l'abstracció és clau en l'art del segle XX (20)?
- Per què continuem parlant de pintura?
- A què anomenem avui pintura?

Al llarg del segle XX (20) la pintura va perdre el seu domini dins la història de l'art. L'art tradicional fet amb pinzell i pintura ja no era la forma principal d'expressió artística. Van aparèixer noves maneres de crear art com la fotografia o el cinema. Per això, fins i tot s'arribà a dir que la pintura havia mort.

D'aquesta mort i les diferents crisis varen sorgir noves formes de pintar. El llenç es veu substituït per altres suports com el metacrilat o l'alumini, i varen aparèixer noves temàtiques i recursos. La pintura després de la mort de la pintura! D'aquí prové el títol de l'exposició, **Nachleben**.

L'exposició està formada per 19 obres de 19 artistes diferents que provenen de:

- Fons de la Col·lecció d'Es Baluard Museu
- Col·lecció de Pintura Contemporània Internacional de la Fundación Barrié

Aquesta selecció mostra com la pintura pot influenciar a la fotografia i la fotografia a la pintura! També hi són presents les influències d'altres mitjans audiovisuals com la televisió o el cinema.

La visita que es suggereix en aquesta guia relaciona les obres seleccionades a partir de 4 propostes que ens mostren:

- Com la pintura s'apropia de recursos audiovisuals
- Com la fotografia s'apropia de recursos pictòrics
- Convivència de pintura i fotografia
- Art **conceptual**

COM LA PINTURA S'HA APROPIAT DE RECURSOS AUDIOVISUALS

A partir dels anys 60 del segle XX (20)
la televisió, el cinema i la publicitat
tenen una gran influència en la pintura.
Així s'introdueixen nous materials i temes
molt relacionats amb la vida quotidiana.

En aquesta exposició trobam pintures d'autors
que durant el procés de creació
inclouen altres arts.

En alguns casos utilitzen imatges o recursos
de la televisió, la publicitat o el cinema.
Per exemple, **enquadraments contrapicats**
que són típics de les pel·lícules.

En altres casos, els artistes
inclouen fotografies fetes seves
o d'altres professionals.

SALA 1

Títol i any: Terminal, 2009
Autor: Gil Heitor Cortesão

Les pintures de Cortesão enganen a l'espectador. Semblen una fotografia, però en realitat són una pintura a l'oli.

La textura de la pintura a l'oli no es veu perquè l'artista pinta a la part del darrere d'una làmina de plexiglàs, un plàstic transparent que sembla vidre.

Les obres de Cortesao, com aquest gran díptic, mostren paisatges d'interior. L'artista pinta arquitectures modernes i **utòpiques** inspirades en fotografies de llibres i revistes dels anys 60 i 70.

En aquest tipus d'obres, la figura humana no és important. Es destaca la creació d'aquests espais ideals.

SALA 1

Títol i any: Error de la OTAN en Grodelica Ravino (Yugoslavia)
al atacar un tren de pasajeros
(a partir de imagen aparecida en TVE 1), 2007.
Autor: Simeón Saiz Ruiz

Aquesta pintura es basa
en una imatge real de televisió
que es va gravar durant la guerra dels Balcans.

L'artista pinta imitant els píxels,
el petits puntets que formen les imatges de la pantalla.
Així, fa que la pintura sembli una imatge de televisió.

L'obra forma part d'una sèrie que parla de la guerra,
la violència, la **identitat** i la mort.

L'autor vol mostrar que, moltes vegades,
els mitjans de comunicació no expliquen la veritat.
Poden manipular les imatges o la informació.
Per això, defensa que la pintura pot ser
una manera més honesta d'explicar el que passa.

SALA 1

Títol i any: Sense títol (G8#038), 2007
Autor: Carlos Correia

L'artista s'apropia d'imatges històriques, com una reunió dels líders dels 8 països més poderosos del món, coneguda com cimera del G8, i les trasllada a la pintura.

L'escena se situa davant un fons arquitectònic format per grans arcades i columnes. En canvi, els individus que simbolitzen la lluita pel poder, queden desdibuixats.

L'obra té una clara intenció de crítica política.

SALA 1

Títol i any: Invocació //5, 2000
Autora: Tracey Moffatt

Aquesta obra mostra una dona en el desert envoltada d'éssers fantasmagòrics. Sembla un somni, una escena del subconscient. És a dir, com una representació dels pensaments, records i emocions que estan a la nostra ment i s'activen sense que ens adonem.

Els elements fantasmagòrics d'aquesta obra tenen 2 influències molt importants:

- La pel·lícula "Els ocells" de Hitchcock.
- La pintura de Francisco de Goya amb les seves figures dels somnis i malsons.

D'aquesta manera, Tracey Moffatt representa sentiments molt comuns a la vida: el dolor, la por, la passió, l'obsessió o la lluita.

La sèrie Invocació està formada per 13 imatges i l'autora va tardar més de 2 anys en fer-la.

El primer any, l'artista va crear els decorats per a construir i fotografiar cada escena. Durant el segon any, les fotos es van **seragrafiar** per a que semblessin pintures.

COM LA FOTOGRAFIA S'HA APROPIAT DE RECURSOS PICTÒRICS

Durant aquesta època
hi va haver pintors
que es varen veure influenciats
per arts com el cinema o la fotografia.
Però la pintura també va influenciar
a aquestes disciplines.

En aquesta exposició trobam obres
on les fotografies imiten la pintura
amb composicions pròpies dels retrats
o **bodegons**.

SALA 1

Títol i any: [La Família A. Sèrie «Vuit lliçons sobre el buit amb un final feliç»](#), 2008

Autora: Marina Abramović

Aquesta obra agafa com a model la composició típica de la representació de la Verge amb l'infant dins de la pintura religiosa.

En aquest cas, la mare és la pròpia artista i l'infant va vestit de soldat.

És una crítica a l'excés de violència que hi ha a la societat.

A través dels mitjans de comunicació

i els videojocs,

els infants estan molt exposats a la violència.

SALA 2

Títol i any: Bodegó n. 078, 2008
Autor: Toni Catany

El bodegó o natura morta
és una de les temàtiques habituals
que fotografia Toni Catany
des dels anys 70.
Primer en blanc i negre
i després a color.

És un gènere que li agrada molt
perquè li permet reflectir
l'inexorable pas del temps.
És a dir, no podem controlar
el pas del dies, mesos i anys.
Ni podem controlar la mort.

Aquesta idea es reforça
amb la imatge de la calavera.

SALA 2

Títol i any: [Konstantina](#), 2007
Autor: Pierre Gonnord

Aquesta fotografia mostra el retrat d'una jove romanesa.

L'obra fa referència als retrats **tenebristes** propis dels artistes barrocs. Així el retrat se situa sobre un fons neutre i obscur. El contrast de llums i ombres és fonamental per accentuar el dramatisme del personatge.

Així aquesta fotografia es converteix en una pintura plena de càrrega psicològica. S'endevina un rostre amb força que ha patit unes circumstàncies vitals dures.

CONVIVÈNCIA DE PINTURA I FOTOGRAFIA

A finals del segle XX (20), molts artistes experimenten amb la pintura i la fotografia alhora. Aquestes dues tècniques s'enriqueixen mútuament. És a dir, cada una aporta característiques pròpies, i combinades creen noves formes d'expressió artística.

SALA 2

Títol i any: [Sense títol núm. 94](#), 2000

Autora: Susy Gómez

En aquesta obra es mostra part d'una portada d'una revista de moda. Sobresurt el rostre d'una dona, maquillada i pentinada, símbol de feminitat de l'època i objecte de luxe.

Des dels anys 90, Susy Gómez treballa amb imatges que treu de revistes de moda. Les selecciona i les modifica. Damunt els retalls de revista aplica pintura, cera o altres materials. Una vegada feta la creació, la fotografia i amplia a gran format.

Aquest interès de Susy Gómez per les revistes de moda prové de la seva infància a Cala de Sant Vicenç (Pollença). Allà mirava moltes revistes de moda que duïen les turistes; dones riques i modernes, acostumades a viatjar i a conèixer cultures diferents.

Un altre detall interessant del quadre és que no està penjat de forma habitual. L'autora vol que la seva obra ocupi part de l'espai expositiu per això està recolzada en terra, observant-se en un pla inclinat.

SALA 2

Títol i any: [Besada Munich](#), 1995
Autor: Darío Villalba

Darío Villalba utilitza la fotografia a les seves obres pictòriques. Per a ell la fotografia és un mitjà per transmetre emocions. En aquest cas l'amor.

Villalba agafa les fotografies de diversos mitjans, les treu del seu context i les transforma aplicant textures i materials que enriqueixen la imatge.

ART CONCEPTUAL

És una forma d'art on el més important és la idea que es vol transmetre.
És més important el missatge i la reflexió que l'aspecte visual de l'obra.

SALA 2

Títol i any: [Pintura - Fuirosos](#), 1990

Autor: Perejaume

En aquesta obra veiem un paisatge de la localitat catalana de Fuirosos, Però l'artista hi ha afegit 2 elements que criden l'atenció: un gran forat i un munt de colors.

El munt de colors representa la pintura.

El forat pot tenir diferents significats:

- Pot ser una fosa per enterrar alguna cosa.
- Pot ser una excavació arqueològica d'on s'ha tret la pintura.

Amb aquests elements

i amb un toc d'ironia i crítica,

Perejaume vol que reflexionem:

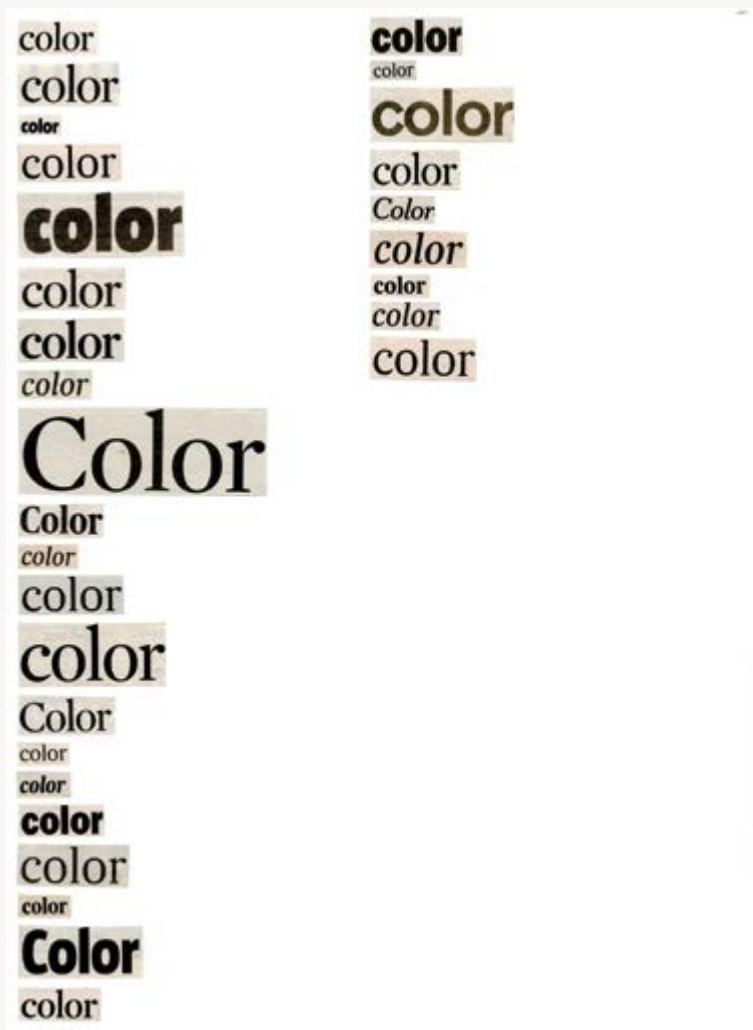
- Hem d'enterrar la pintura?
- Hi ha massa paisatges en la història de la pintura?
- Hi ha massa producció d'imatges avui dia?

O potser, al contrari:

Hem de celebrar que la pintura sempre ha existit

i que ara es transforma amb tècniques i materials nous?

SALA 2

Títol i any: Llistats (30 colors), 2010
Autor: Ignasi Aballí

Als anys 80, Ignasi Aballí va iniciar un projecte que consistia en inventar i reorganitzar textos a través de retallar paraules a diaris i revistes.

D'aquesta forma analitza la relació entre paraules i objectes.

En aquest cas juga amb la paraula "color" i presenta una paleta de 30 colors en blanc i negre i tots diferents.

TÍTOLS ORIGINALS DE LES OBRES

Gil Heitor Cortesão, *Terminal*, 2009. Oli damunt vidre acrílic, 121 x 402 cm. Es Baluard Museu d'Art Contemporani de Palma, dipòsit Col·lecció de Pintura Contemporània Internacional de la Fundación Barrié.

Simeón Saiz Ruiz, *Error de la OTAN en Grodelica Ravino (Yugoslavia) al atacar un tren de pasajeros (a partir de imagen aparecida en TVE 1)*, 2007. Pastel damunt paper, 128 x 184 cm. Es Baluard Museu d'Art Contemporani de Palma, dipòsit Col·lecció de Pintura Contemporània Internacional de la Fundación Barrié.

Carlos Correia, *Sense títol (G8 # 038)*, 2007. Oli damunt tela, 100 x 150 cm. Es Baluard Museu d'Art Contemporani de Palma, dipòsit Col·lecció de Pintura Contemporània Internacional de la Fundación Barrié.

Tracey Moffat, *Invocation // 5* [Invocació // 5], 2000. Fotografia. Impressió amb tintes ultraviolades a color damunt paper, 160 x 106,5 cm. Es Baluard Museu d'Art Contemporani de Palma, dipòsit Col·lecció de Pintura Contemporània Internacional de la Fundación Barrié.

Marina Abramović, *The Family A. Serie «Eight Lessons on Emptiness with a Happy End»* [La Família A. Sèrie «Vuit Lliçons sobre el Buit amb un Final Feliç», 2008. C-print damunt dibond, 150 x 120 cm. Es Baluard Museu d'Art Contemporani de Palma.

Toni Catany, *Bodegó n. 078*, 2008. Fotografia. Tirada giclée de 2008, 50 x 60 cm. Edició 1/5. Es Baluard Museu d'Art Contemporani de Palma.

Pierre Gonnord, *Konstantina* [Constantina], 2007. Fotografia siliconada sota metacrilat, 165 x 125 cm. Edició 3/5. Es Baluard Museu d'Art Contemporani de Palma.

Susy Gómez, *Sense títol núm.94*, 2000. Resultat de l'acció d'intervenir una imatge impresa amb tècnica mixta i ampliar-la fotogràficament. Fotografia damunt alumini i bastidor de fusta, 240 x 180 x 4,5 cm. Es Baluard Museu d'Art Contemporani de Palma, dipòsit col·lecció Ajuntament de Palma.

Darío Villalba, *Kiss Munich* [Besada Munich], 1995. Emulsió fotogràfica i tècnica mixta damunt tela, 145 x 111 cm. Es Baluard Museu d'Art Contemporani de Palma, dipòsit Col·lecció Serra.

Perejaume, *Pintura-Fuirosos*, 1990. Fotografia en color, 138,5 x 182 cm. Es Baluard Museu d'Art Contemporani de Palma, dipòsit Col·lecció de Pintura Contemporània Internacional de la Fundación Barrié.

Ignasi Aballí, *Llistats (30 colors)*, 2010. Impressió digital damunt paper fotogràfic, 120 x 84 cm. Es Baluard Museu d'Art Contemporani de Palma.

Crèdits fotogràfics

Cortesia Fundación Barrié, pàg. 12, 14, 16 i 18

© de les obres, els artistes

© 2025 Es Baluard Museu d'Art Contemporani de Palma
Els continguts d'aquesta guia han estat adaptats i validats per membres de:

clara
clara

Oficina d'Accessibilitat Cognitiva

#NACHLEBENESBALUARD

@ESBALUARDMUSEU

WWW.ESBALUARD.ORG

ESBALUARD
MUSEU D'ART
CONTEMPORANI
DE PALMA

PLAÇA PORTA SANTA CATALINA, 10

07012 PALMA

T. (+34) 971 908 200

HORARI: DE DIMARTS A DISSABTE DE 10 A 20 H

DIUMENGE DE 10 A 15 H

Fundació d'Art Serra